Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
NIILA JÄÄSKINENA
przedstawiona w dniu 14 czerwca 2012 r.[1]

Sprawa C-56/11

Raiffeisen-Waren-Zentrale Rhein-Main eG
przeciwko
Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Oberlandesgericht Düsseldorf (Niemcy)]

Wspólnotowa ochrona odmian roślin — Rozporządzenie (WE) nr 2100/94 — Artykuł 14 — Przywilej rolników — Rozporządzenie (WE) nr 1768/95 — Artykuł 9 — Podmiot świadczący usługi przygotowawcze — Obowiązek dostarczenia informacji ciążący na powyższym podmiocie wobec posiadacza odmiany — Czasowy zakres tego obowiązku — Żądanie dostarczenia informacji przedstawione przez posiadacza odmiany — Warunki — Przesłanki prowadzące do powstania prawa posiadacza odmiany do otrzymania informacji — Brak obowiązku przedstawienia dowodów na istnienie takich przesłanek

I – Wprowadzenie

1. W swoim wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Oberlandesgericht Düsseldorf (Niemcy) zastanawia się nad wykładnią art. 14 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 2100/94[2] (zwanego dalej „rozporządzeniem podstawowym") w sprawie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin oraz art. 9 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1768/95[3] (zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym") ustanawiającego przepisy wykonawcze w zakresie odstępstwa rolnego przewidzianego w art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

2. Pytania prejudycjalne zostały postawione w ramach sporu między spółdzielnią Raiffeisen-Waren-Zentrale Rhein-Main eG (zwaną dalej „Raiffeisen"), która jest podmiotem świadczącym usługi przygotowawcze, a spółką Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (zwaną dalej „STV"), reprezentującą interesy posiadaczy praw do ochrony odmian roślin[4]. Spór dotyczy żądania informacji, które STV przedstawiła Raiffeisen na podstawie art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia podstawowego i art. 9 ust. 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego w celu otrzymania informacji na temat określonych lat gospodarczych dotyczących kwalifikowanego materiału siewnego.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Rozporządzenie Rady z dnia 27 lipca 1994 r. (Dz.U. L 227, s. 1).

3 — Rozporządzenie Komisji z dnia 24 lipca 1995 r. (Dz.U. L 173, s. 14).

4 — W przedmiocie szczegółów dotyczących działalności STV zob. wyrok z dnia 11 marca 2004 r. w sprawie C-182/01 Jäger, Rec. s. I-2263, pkt 17.

3. Pytania prejudycjalne wskazują na trójstronną relację istniejącą między posiadaczami chronionych odmian roślin, rolnikami, którzy czynią użytek z odstępstwa przewidzianego w art. 14 rozporządzenia podstawowego – znanego także pod nazwą „przywileju rolników" – i przedsiębiorstwami przetwarzającymi materiał siewny, do których w ramach systemu ustanowionego przez przywilej rolników posiadacze odmian mogą zwracać się z żądaniami dostarczenia informacji dotyczących odmian, które należą do posiadaczy i które są przedmiotem czynności przygotowawczych.

4. Chodzi tu o wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, który wpisuje się w szereg odesłań prejudycjalnych uczynionych przez sądy niemieckie w przedmiocie wykładni rozporządzenia podstawowego i jego rozporządzenia wykonawczego [5]. Mówiąc dokładniej, niniejszy wniosek dotyczy z jednej strony obowiązku dostarczenia informacji ciążącego na podmiocie świadczącym usługi przygotowawcze wobec posiadacza odmiany, a z drugiej strony przesłanek, jakie musi spełniać żądanie dostarczenia informacji przedstawione przez posiadacza podmiotowi świadczącemu usługi przygotowawcze.

II – Ramy prawne

A – *Rozporządzenie podstawowe*

5. Zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego prawo do wspólnotowej ochrony odmian roślin przysługuje hodowcy zdefiniowanemu jako „[o]soba, która wyhodowała lub odkryła i rozwinęła odmianę lub jej następca prawny".

6. Artykuł 13 rozporządzenia podstawowego, zatytułowany „Uprawnienia posiadacza wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin i jego ograniczenia", stanowi:

„1. Wspólnotowe prawo do ochrony odmian roślin wywiera taki skutek, iż posiadaczowi lub posiadaczom wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin, zwanym dalej »posiadaczami«, przysługuje prawo do wykonywania działań wymienionych w ust. 2.

2. Bez uszczerbku dla przepisów art. 15 i 16 następujące działania w odniesieniu do składników odmiany lub materiału ze zbioru odmiany chronionej, zwanych dalej »materiałem«, wymagają upoważnienia posiadacza:

a) wytwarzanie lub rozmnażanie (reprodukcja);

[…]

Posiadacz może udzielić swojego upoważnienia na określonych warunkach i z ograniczeniami".

7. Przywilej rolników jest przewidziany w art. 14 ust. 1 rozporządzenia podstawowego w następujący sposób:

„Nie naruszając przepisów art. 13 ust. 2 i w celu ochrony produkcji rolnej rolnicy są upoważnieni do używania do rozmnażania w uprawie polowej materiału ze zbioru uzyskanego w ich własnym gospodarstwie z uprawy materiału rozmnożeniowego odmiany chronionej wspólnotowym prawem do ochrony odmian roślin, ale niebędącej mieszańcem lub odmianą syntetyczną".

5 — Zobacz: wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie C-305/00 Schulin, Rec. s. I-3525; ww. wyrok w sprawie Jäger; wyroki: z dnia 14 października 2004 r. w sprawie C-336/02 Brangewitz, Zb.Orz. s. I-9801; a także z dnia 8 czerwca 2006 r. w sprawach połączonych od C-7/05 do C-9/05 Deppe i in., Zb.Orz. s. I-5045. Zobacz także: moja opinia w sprawie C-509/10 Geistbeck, w toku.

8. Warunki umożliwiające zapewnienie skuteczności przywilejowi rolników i ochronę uzasadnionych interesów hodowcy i rolnika są uregulowane w art. 14 ust. 3 wspomnianego rozporządzenia. Artykuł 14 ust. 3 tiret drugie i szóste stanowi między innymi, że:

„– materiał ze zbioru może być przygotowany do uprawy przez samego rolnika lub w ramach świadczonych mu usług […],

– rolnicy, a także świadczący usługi przygotowawcze, przekazują posiadaczom na ich żądanie istotne informacje […]".

B – *Rozporządzenie wykonawcze*

9. Artykuł 2 rozporządzenia wykonawczego brzmi następująco:

„1. Warunki określone w art. 1 realizowane są przez posiadacza odmiany reprezentującego hodowcę oraz przez rolnika w sposób umożliwiający ochronę uzasadnionych interesów prawnych obu stron.

2. Uważa się, że uzasadnione interesy prawne stron nie są chronione, jeżeli dochodzi do sytuacji, w której są one poddane niekorzystnemu oddziaływaniu, bez uwzględnienia potrzeby utrzymania rozsądnej równowagi między nimi wszystkimi lub potrzeby zachowania zasady proporcjonalności między celem danego warunku a rzeczywistym skutkiem jego realizacji".

10. Artykuł 9 ust. 2 i 3 wspomnianego rozporządzenia dotyczy informacji, które podmiot świadczący usługi przygotowawcze musi dostarczyć posiadaczowi odmiany, jeżeli między posiadaczem i tym podmiotem nie została zawarta umowa dotycząca tych informacji:

„2. […] bez uszczerbku dla wymogów legislacji wspólnotowej lub ustawodawstwa państw członkowskich, przetwórca [podmiot świadczący usługi przygotowawcze] jest zobowiązany, na wniosek posiadacza odmiany, do złożenia posiadaczowi odmiany oświadczenia dotyczącego istotnych informacji. Poniższe kwestie uznawane są za istotne:

a) nazwisko przetwórcy [podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze], adres zamieszkania oraz zarejestrowane w celu prowadzenia działalności nazwa i adres przedsiębiorstwa;

b) fakt wykonania przez przetwórcę [podmiot świadczący usługi przygotowawcze] usługi przetwarzania materiału rozmnożeniowego ze zbioru należącego do jednej lub więcej odmian należących do posiadacza [do celów uprawy], w przypadku gdy odmiana lub odmiany zostały zgłoszone przetwórcy [podmiotowi świadczącemu usługi przygotowawcze] albo gdy przetwórca [podmiot świadczący usługi przygotowawcze] uzyskał informacje o nich z innych źródeł;

c) jeżeli przetwórca [podmiot świadczący usługi przygotowawcze] wykonał taką usługę, ilość materiału ze zbioru, zaliczanego do odmiany lub odmian należących do posiadacza, który został przetworzony na materiał rozmnożeniowy przez przetwórcę [podmiot świadczący usługi przygotowawcze] [do celów uprawy], oraz całkowita ilość otrzymana w wyniku przetworzenia;

d) daty i miejsca przetwórstwa określonego w lit. c); i

e) nazwisko i adres osoby lub osób, dla których wykonał usługę przetwarzania określoną w lit. c) oraz referencyjne ilości.

3. Informacje na podstawie ust. 2 lit. b), c), d) i e) odnoszą się do bieżącego roku gospodarczego i do jednego lub więcej z trzech[6] poprzednich lat gospodarczych, za które posiadacz nie zgłosił uprzednio wniosku zgodnie z przepisami ust. 4 i 5; pierwszym rokiem gospodarczym, którego dotyczą informacje, jest jednak rok, w którym przedstawiono pierwszy wniosek w odniesieniu do danej odmiany lub danych odmian oraz zainteresowanego przetwórcy [podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze].

4. Przepisy art. 8 ust. 4 stosuje się z potrzebnymi zmianami.

[…]".

III – Postępowanie przed sądem krajowym, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

11. Raiffeisen jest centralną spółdzielnią rolniczą, która oferuje rolnikom usługi przetwarzania materiału siewnego, w ramach których przygotowuje materiał ze zbioru w celu jego składowania i późniejszej uprawy.

12. Wspomniane usługi są oferowane z jednej strony posiadaczom odmian roślin reprezentowanym w szczególności przez STV, organizację posiadaczy odmian roślin, którzy zlecili w ramach umownej uprawy rozmnożenie kwalifikowanego materiału siewnego w celu jego wprowadzenia do obrotu, a z drugiej strony rolnikom, którzy prowadzą uprawę materiału siewnego na podstawie przywileju rolników przewidzianego w art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

13. Z postanowienia odsyłającego wynika, że Raiffeisen wykonała w ramach uprawy umownej dla posiadaczy odmian roślin reprezentowanych przez STV na rzecz różnych rolników usługi przygotowawcze w odniesieniu do lat gospodarczych 2005/2006 i 2006/2007.

14. W związku z oświadczeniami o uprawie umownej, które zostały przesłane STV przez zainteresowanych rolników, STV skierowała do Raiffeisen dwie serie żądań dostarczenia informacji na temat wykonanych przez nią usług przygotowawczych. Część żądań została przedstawiona po upływie roku gospodarczego, do którego się one odnosiły.

15. Raiffeisen odpowiedziała negatywnie na powyższe żądania, powołując się w tym względzie na trzy serie powodów, aby uzasadnić swoją odmowę. Po pierwsze, uważała ona, że żądanie dostarczenia informacji powinno zawierać elementy wskazujące na to, że wykonała ona usługi przygotowawcze podlegające obowiązkowi udzielenia informacji, o którym mowa w art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia podstawowego. Po drugie, w jej opinii istotne pod względem prawnym są jedynie żądania dostarczenia informacji wniesione w trakcie roku gospodarczego, do którego odnoszą się informacje. Po trzecie, z usług przygotowawczych zrealizowanych w ramach uprawy umownej dla posiadacza odmiany nie można wywieść żadnych przesłanek wskazujących na ewentualną uprawę materiału siewnego.

16. STV wniosła skargę przeciwko Raiffeisen w celu wyegzekwowania dostarczenia informacji objętych powyższymi żądaniami. Sąd pierwszej instancji uwzględnił żądania STV dotyczące udzielenia informacji, uznając z jednej strony, że do wniesienia żądań dostarczenia informacji nie ma zastosowania termin zawity, a z drugiej strony, że oświadczenia o uprawie umownej stanowią wystarczające przesłanki do powstania obowiązku dostarczenia informacji po stronie podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze, gdyż rolnik, który prowadzi uprawę na podstawie umowy w sprawie rozmnażania, ma konkretną możliwość wprowadzenia do uprawy materiału ze zbioru. Raiffeisen wniosła apelację od tego orzeczenia do Oberlandesgericht Düsseldorf.

6 — Liczebnik „trzy" nie występuje w wersji francuskiej rozporządzenia wykonawczego. Zobacz pkt 25 i nast. niniejszej opinii.

17. W tych okolicznościach Oberlandesgericht Düsseldorf postanowieniem, które wpłynęło do Trybunału w dniu 8 lutego 2011 r., zawiesił postępowanie i zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy obowiązek dostarczenia informacji przez podmiot świadczący usługi przygotowawcze uregulowany w art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia [podstawowego] i art. 9 ust. 2 i 3 rozporządzenia [wykonawczego] powstaje tylko wówczas, kiedy podmiot świadczący usługi przygotowawcze otrzyma od posiadacza prawa do ochrony odmiany żądanie dostarczenia informacji przed upływem roku gospodarczego, którego dotyczy żądanie (lub ostatniego roku gospodarczego, jeżeli żądanie dotyczy wielu lat)?

2) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

Czy żądanie dostarczenia informacji zostaje »złożone z zachowaniem terminu« już wtedy, kiedy posiadacz prawa do ochrony odmiany twierdzi w swoim żądaniu, że dysponuje przesłankami wskazującymi na to, że w celu wprowadzenia do uprawy materiału ze zbioru podmiot świadczący usługi przygotowawcze przetworzył lub zamierza przetworzyć materiał ze zbioru, który rolnik wskazany imiennie w żądaniu wytworzył przez uprawę materiału rozmnożeniowego odmiany chronionej, czy też należy ponadto w żądaniu dostarczenia informacji przedstawić podmiotowi świadczącemu usługi przygotowawcze dowód na istnienie przytoczonych przesłanek (np. poprzez przesłanie kopii oświadczenia rolnika o wprowadzeniu do uprawy materiału ze zbioru)?

3) Czy przesłanki stanowiące podstawę obowiązku dostarczenia informacji przez podmiot świadczący usługi przygotowawcze mogą wynikać z tego, że podmiot świadczący usługi przygotowawcze jako pełnomocnik posiadacza prawa do ochrony odmiany wykonuje umowę w sprawie rozmnażania dotyczącą produkcji nasion handlowych odmiany chronionej, którą posiadacz prawa do ochrony odmiany zawarł z rolnikiem dokonującym rozmnożenia, jeżeli i ponieważ rolnik w ramach wykonywania powyższej umowy faktycznie uzyskuje możliwość wykorzystania części materiału siewnego rozmnożeniowego do jego wprowadzenia do uprawy?”.

18. Uwagi na piśmie zostały przedstawione przez strony postępowania przed sądem krajowym oraz przez rząd hiszpański i Komisję Europejską. Strony postępowania przed sądem krajowym i Komisja były reprezentowane na rozprawie w dniu 15 marca 2012 r.

IV – Analiza

A – *Uwagi wstępne*

19. Wskazane jest przedstawienie w pierwszej kolejności kluczowych elementów systemu, który leży u podstaw przywileju rolników. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału art. 14 rozporządzenia podstawowego wprowadza równowagę między interesami posiadaczy prawa do ochrony odmian roślin z jednej strony a interesami rolników z drugiej strony.

20. Przywilej rolników, przez który należy rozumieć uprawnienie rolników do wprowadzenia do uprawy bez uprzedniego upoważnienia posiadacza odmiany materiału ze zbioru uzyskanego z uprawy materiału rozmnożeniowego odmiany objętej tym przywilejem, jest bowiem związany z obowiązkiem dostarczenia informacji ciążącym na tych rolnikach oraz obowiązkiem zapłaty godziwego wynagrodzenia posiadaczowi odmiany, co umożliwia ochronę uzasadnionych interesów rolników i posiadaczy odmian w ich bezpośrednich stosunkach [7].

7 — Zobacz podobnie ww. wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 43. Zobacz także pkt 46 mojej opinii w ww. sprawie Geistbeck.

21. Następnie należy zauważyć, że w odniesieniu do roli podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze art. 14 ust. 3 tiret drugie rozporządzenia podstawowego przewiduje, że materiał ze zbioru może zostać przygotowany do uprawy przez samego rolnika lub przez usługodawcę oferującego takie usługi. Uprawnienie tegoż usługodawcy do przeprowadzenia operacji związanych z przygotowaniem materiału ze zbioru wywodzi się zatem z przywileju rolników[8]. Obowiązek dostarczenia informacji ciążący na podmiotach świadczących usługi przygotowawcze, tak jak w niniejszym przypadku Raiffeisen, wobec posiadacza odmiany opiera się na art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia podstawowego. Zakres i szczegóły tego obowiązku zostały sprecyzowane w art. 9 rozporządzenia wykonawczego.

22. Do celów badania pytań prejudycjalnych należy zatem mieć na uwadze wymóg równowagi, który leży u podstaw systemu wprowadzonego przez art. 14 rozporządzenia podstawowego i rozporządzenie wykonawcze.

B – *W przedmiocie czasowego zakresu obowiązku dostarczenia informacji*

23. Trybunał miał już okazję wypowiedzieć się na temat zakresu obowiązku dostarczenia informacji przez podmioty świadczące usługi przygotowawcze. Jego zdaniem posiadacz odmiany musi być uprawniony do żądania od podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze informacji dotyczących jednej z jego odmian objętych przywilejem rolników, skoro tylko ten posiadacz dysponuje przesłankami wskazującymi, że ów podmiot przygotował lub zamierza przygotować do uprawy materiał ze zbioru uzyskany z uprawy materiału rozmnożeniowego tej odmiany[9].

24. Niemniej jednak Trybunał nie wypowiedział się w kwestii czasowych aspektów obowiązku dostarczenia informacji ciążącego na podmiocie, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego i które są przedmiotem niniejszej sprawy.

1. Okres objęty żądaniem

25. Przypomnę najpierw, że art. 9 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego precyzuje treść informacji będących przedmiotem obowiązku podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze. Artykuł 9 ust. 3 tegoż rozporządzenia reguluje z kolei okres, do którego odnoszą się informacje, które powinny zostać dostarczone na podstawie wspomnianego ust. 2 drugie zdanie. Okres ten odpowiada zasadniczo bieżącemu rokowi gospodarczemu i poprzedniemu rokowi lub kilku z trzech poprzednich lat gospodarczych zgodnie z art. 9 ust. 3 pierwsza część zdania[10].

26. W powyższym względzie należy zauważyć, że wersje językowe art. 9 ust. 3 wspomnianego rozporządzenia różnią się między sobą. Podczas gdy większość wersji językowych, przykładowo wersja angielska, niemiecka, duńska, hiszpańska, fińska, węgierska, włoska i szwedzka, odwołują się do (jednego) poprzedniego roku lub więcej z *trzech* poprzednich lat gospodarczych, wersja francuska pomija liczebnik „trzy”.

8 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 44.

9 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 53. Zobacz także ww. wyrok w sprawie Schulin, pkt 63.

10 — Zgodnie z art. 7 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego rok gospodarczy rozpoczyna się w dniu 1 lipca danego roku i kończy się w dniu 30 czerwca następnego roku.

27. Gdyby odwoływać się jedynie do wersji francuskiej, można by zatem sądzić, że możliwości wniesienia żądania dostarczenia informacji nie są ograniczone w czasie. Ponieważ jednak nie można wyciągnąć niewątpliwych wniosków wyłącznie na podstawie wspomnianej rozbieżności, należy zbadać sporny przepis w jego kontekście z uwzględnieniem w szczególności jego celu [11].

28. Jak stanowi wyraźnie art. 2 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, jego celem jest utrzymanie równowagi między interesami posiadaczy odmian a rolnikami w ich wzajemnych stosunkach. Z tego punktu widzenia uważam, że sprzeczne z taką równowagą byłoby także interpretowanie art. 9 ust. 3 w ten sposób, że żądanie dostarczenia informacji może odnosić się do nieograniczonej liczby poprzednich lat gospodarczych. A zatem w celu zachowania równowagi między wchodzącymi w rachubę interesami należy przyjąć za punkt wyjścia zasadę, że żądanie dostarczenia informacji wskazane w art. 9 może obejmować najwyżej trzy wcześniejsze lata gospodarcze.

29. Ponadto przeciwna wykładnia byłaby sprzeczna z wymogami pewności prawa podmiotów świadczących usługi przygotowawcze, gdyż byliby oni zmuszeni przechowywać bez końca informacje, których mogliby ewentualnie od nich wymagać posiadacze odmian.

30. Powyższą wykładnię potwierdza zresztą lektura art. 8 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego. Wprawdzie artykuł ten reguluje obowiązek dostarczenia informacji ciążący na rolniku, ale z uwagi na to, że jego treść jest niemal identyczna z treścią art. 9 tego samego rozporządzenia, należy przeprowadzić paralelę między nimi. W tym względzie chciałbym – tak jak Komisja – zauważyć, że obecność słowa „trzy" w odpowiednim przepisie – nawet w wersji francuskiej – art. 8 ust. 3 tegoż rozporządzenia może być interpretowana jako wyraz intencji prawodawcy, by ograniczyć w czasie zakres żądania informacji w zgodzie z celem polegającym na stworzeniu równowagi między interesami chronionymi przez wspomniane rozporządzenie.

2. Ograniczenia dotyczące okresu objętego żądaniem

31. Z brzmienia art. 9 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego wynika, że okres, do którego odnosi się obowiązek dostarczenia informacji ciążący na podmiocie świadczącym usługi przygotowawcze, jest jednak opatrzony podwójnym ograniczeniem. Z jednej strony na podstawie pierwszej części zdania art. 9 ust. 3 tego rozporządzenia obowiązek ten ustaje w stosunku do wszystkich lat gospodarczych, w odniesieniu do których posiadacz odmiany przedstawił już żądanie dostarczenia informacji.

32. Z drugiej strony druga część zdania art. 9 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego precyzuje również, że pierwszym rokiem gospodarczym, którego dotyczą owe informacje, jest rok, „w którym przedstawiono pierwszy wniosek [pierwsze żądanie] w odniesieniu do danej odmiany lub danych odmian oraz zainteresowanego przetwórcy [zainteresowanemu podmiotowi świadczącemu usługi przygotowawcze]" [12].

33. Obowiązek dostarczenia informacji ciążący na podmiocie świadczącym usługi przygotowawcze jest zatem uzależniony od przedstawienia przez posiadacza odmiany żądania udzielenia informacji. Ponadto żądanie to dotyczy najpierw tylko roku gospodarczego, w którym dany posiadacz powołuje się na swoje prawo do otrzymania informacji. Poza tym na podstawie pierwszej części zdania art. 9 ust. 3

11 — Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, jeśli poszczególne wersje językowe przepisu prawa Unii różnią się między sobą, konieczność ich jednolitej wykładni wymaga, aby dany przepis był interpretowany zgodnie z ogólną systematyką i celem uregulowania, którego element on stanowi. W tym względzie zob. ex multis wyrok z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie C-585/10 Møller, Zb.Orz. s. I-13407, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo.

12 — W odniesieniu do obowiązku dostarczenia informacji ciążącego na rolniku należy zauważyć, że art. 8 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego zawiera analogiczny przepis.

rozporządzenia wykonawczego informacji za okres, który może rozciągać się na trzy poprzednie lata gospodarcze, można domagać się pod warunkiem, że posiadacz odmiany skierował już żądanie dostarczenia informacji do podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze w trakcie pierwszego z poprzednich lat gospodarczych.

34. Innymi słowy, w przypadku gdy mamy do czynienia z pierwszym żądaniem dotyczącym jednej odmiany lub więcej odmian, żądanie może dotyczyć tylko roku gospodarczego, w którym zostało ono przedstawione podmiotowi świadczącemu usługi przygotowawcze. Z uwagi na konieczność zagwarantowania równowagi między wchodzącymi w rachubę interesami podmiot świadczący usługi przygotowawcze, który jeszcze nigdy nie otrzymał żądania udzielenia informacji w odniesieniu do danej odmiany, musi zatem być chroniony przed jakimkolwiek retrospektywnym obowiązkiem dostarczenia informacji.

35. Inaczej jest, gdy żądanie dostarczenia informacji na temat określonej odmiany zostało już wcześniej przedstawione podmiotowi świadczącemu usługi przygotowawcze. W takim przypadku okres, za który muszą być dostarczone istotne informacje, jest określony w pierwszej części zdania art. 9 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego. Innymi słowy, data żądania dostarczenia informacji i „bieżący rok gospodarczy" stanowią punkt wyjścia do ustalenia trzech poprzednich lat gospodarczych, których dotyczy dane żądanie udzielenia informacji.

C – *W przedmiocie przesłanek, jakie musi przedstawić posiadacz odmiany*

36. Poza wspomnianymi właśnie czasowymi aspektami obowiązku dostarczenia informacji ciążącego na podmiocie świadczącym usługi przygotowawcze wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy posiłkowo charakteru przesłanek, które musi przedstawić posiadacz odmiany na poparcie swojego żądania udzielenia informacji zgodnie z art. 9 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego.

37. Należy najpierw zwrócić uwagę, że we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie wskazano, czy w niniejszym przypadku chodzi o „pierwsze" żądanie w rozumieniu drugiej części zdania art. 9 ust. 3, czy też nie. W konsekwencji należy także udzielić odpowiedzi na pytanie drugie, w którym sąd krajowy zastanawia się nad kwestią, czy przesłanki wskazujące na uprawę lub na działania mające na celu wprowadzenie do uprawy powinny być ponadto uzasadnione dowodami zawartymi w żądaniu udzielenia informacji, aby żądanie to mogło doprowadzić do powstania obowiązku dostarczenia informacji przez podmiot świadczący usługi przygotowawcze, a zatem aby było ono przedstawione w terminie w rozumieniu drugiej części zdania art. 9 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego.

1. Obowiązek dysponowania przez posiadacza odmiany przesłanką wskazującą na to, że podmiot świadczący usługi przygotowawcze wykonał takie usługi lub zamierza je wykonać

38. Chciałbym od razu zaznaczyć, że rozporządzenie wykonawcze nie wymaga wyraźnie, by posiadacz odmiany wskazał w swoim żądaniu udzielenia informacji przesłanki wskazujące na uprawę, którymi dysponuje. Niemniej jednak istnienie wspomnianych elementów stanowi niepisany warunek, ustalony przez Trybunał w ww. wyrokach w sprawie Schulin i w sprawie Brangewitz, który to warunek musi być w każdym wypadku spełniony.

39. W powyższym względzie pragnę zauważyć, że w swojej opinii w ww. sprawie Brangewitz rzecznik generalny D. Ruiz-Jarabo Colomer dokonał przekonywającego rozróżnienia między wymogami, które prowadzą do powstania obowiązku dostarczenia informacji przez rolników z jednej strony i przez podmioty świadczące usługi przygotowawcze z drugiej strony [13].

13 — Zobacz opinia rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera w ww. sprawie Brangewitz, pkt 34 i nast.

40. Po pierwsze, odwołując się do ww. wyroku w sprawie Schulin, rzecznik generalny stwierdził, że posiadacz odmiany nie może przedstawić rolnikowi żądania dostarczenia informacji wyłącznie z uwagi na jego przynależność do tego zawodu. Wręcz przeciwnie, posiadacz odmiany musi dysponować przesłanką wskazującą na to, że rolnik skorzystał lub skorzysta z odstępstwa przewidzianego w art. 14 rozporządzenia podstawowego [14].

41. Po drugie, uznał, że w przypadku podmiotów świadczących usługi przygotowawcze sytuacja jest inna. Wysoce prawdopodobne jest bowiem, że przedsiębiorstwa przygotowujące materiał siewny przetwarzają w ramach wykonywania tego zawodu materiał rozmnożeniowy odmiany chronionej. Zważywszy, że w sytuacji gdy nie zawarły one umowy, nie wiąże ich z posiadaczem odmiany żaden stosunek prawny i że rolnicy korzystają z tej kategorii przedsiębiorstw, gdy czynią użytek z odstępstwa, logiczne wydaje się, że posiadacze odmian mogą zwracać się do jednych i do drugich w poszukiwaniu informacji, aby móc dochodzić swego prawa do otrzymania godziwego wynagrodzenia. Rzecznik generalny wywnioskował z tego, że z uwagi na rolę podmiotów świadczących usługi przygotowawcze w kontekście przywileju rolników posiadacze odmian muszą mieć możliwość występowania do tych podmiotów z żądaniami dostarczenia informacji bez konieczności dysponowania przesłankami wskazującymi, że podmioty te przetwarzały materiał chroniony w swoich zakładach [15].

42. Zgodnie z powyższym tokiem rozumowania przesłanki, jakie należałoby przedstawić w związku z żądaniem udzielenia informacji kierowanym do rolnika, byłyby zatem liczniejsze niż w przypadku żądania adresowanego do podmiotów świadczących usługi przygotowawcze. Zdaje się jednak, że Trybunał nie przyjął przedstawionej powyżej propozycji rzecznika generalnego, zauważając, że posiadacz musi być uprawniony do żądania od podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze informacji dotyczących jednej z jego odmian objętych przywilejem, pod warunkiem że *dysponuje przesłankami wskazującymi, że ten ostatni przygotował lub zamierza przygotować* do uprawy materiał ze zbioru uzyskany z uprawy materiału rozmnożeniowego tej odmiany [16].

43. Okazuje się zatem, że Trybunał nie dokonuje rozróżnienia między różnymi adresatami żądań udzielenia informacji przedstawionymi przez posiadacza odmiany. Z tego względu będę kontynuować moją analizę na podstawie tego założenia.

2. Brak obowiązku przedstawienia przez posiadacza odmiany dowodu na istnienie przesłanek

44. Ze względu na przytoczony powyżej tok rozumowania Trybunału wystarczy zatem, by posiadacz odmiany dysponował przesłanką wskazującą na to, że usługi przygotowawcze zostały wykonane lub są przewidziane przez podmiot świadczący takie usługi, aby mógł on przedstawić żądanie udzielenia informacji. Natomiast Trybunał nie nałożył na posiadacza odmiany obowiązku przedstawienia dowodu na istnienie takiej przesłanki.

14 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Schulin, pkt 57.

15 — Zobacz opinia rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera w ww. sprawie Brangewitz, pkt 37 i nast. Rzecznik generalny zauważył także w pkt 38 swojej opinii, że „gdy posiadacze [hodowcy] zwracają się do przetwórców [podmiotów świadczących usługi przygotowawcze] [...], powinni najpierw sprawdzić, czy przygotowywali oni nasiona jednej z ich odmian chronionych, a w razie pozytywnego rezultatu ustalić ilości, daty, miejsca i usługobiorców. Gdyby wolą prawodawcy było, aby w celu skontaktowania się z podmiotem świadczącym usługi przygotowawcze posiadacz dysponował przesłanką, że podmiot ten przetwarzał chroniony materiał w swoim zakładzie [na przykład w postaci informacji, których rolnik jest obowiązany udzielić na podstawie art. 8 ust. 2 lit. d) rozporządzenia nr 1768/95], art. 9 zostałby zredagowany w ten sposób, że podmiot świadczący usługi przygotowawcze ogranicza się do potwierdzania danych znanych posiadaczowi. Jednakże, jak jasno wynika z jego ust. 2 lit. b) i e), tak nie jest".

16 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 53.

45. W odniesieniu do charakteru przesłanek, które powodują powstanie z jednej strony prawa posiadacza odmiany do przedstawienia żądania udzielenia informacji, a z drugiej strony obowiązku dostarczenia mu informacji przez podmiot świadczący usługi przygotowawcze, należy najpierw zwrócić uwagę na szczególne znaczenie, jakie ma konieczność ochrony uzasadnionych interesów posiadacza i rolnika w ich wzajemnych stosunkach zgodnie z art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego i z art. 2 rozporządzenia wykonawczego.

46. W powyższym względzie należy uściślić, że obowiązek dostarczenia informacji, który ciąży na podmiocie świadczącym usługi przygotowawcze, jakkolwiek uzależniony od faktu korzystania przez rolnika z odstępstwa ustanowionego w art. 14 ust. 1 rozporządzenia podstawowego i od jego decyzji o skorzystaniu z usług przygotowawczych oferowanych przez ten podmiot, związany jest z przygotowanymi przez niego odmianami roślin, a nie z jego klientem, jakim jest rolnik [17]. Wobec tego w przypadku gdy posiadacz odmiany kieruje do podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze żądanie udzielenia informacji, ten ostatni jest zobowiązany dostarczyć mu istotne informacje dotyczące nie tylko rolników, w odniesieniu do których posiadacz odmiany dysponuje przesłankami wskazującymi, że ten podmiot wykonał lub zamierza wykonać usługi przygotowawcze, ale także informacje dotyczące wszystkich innych rolników, na których rzecz świadczył lub zamierza świadczyć takie usługi, jeżeli dana odmiana została zgłoszona podmiotowi świadczącemu usługi przygotowawcze albo jeżeli uzyskał on informacje o niej z innych źródeł [18].

47. Aby uczynić zadość wymogowi równowagi leżącemu u podstaw przywileju rolników, w szczególności w ramach rozporządzenia wykonawczego, które wprowadza w życie ten przywilej, posiadacz odmiany musi być uprawniony do żądania informacji od podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze, gdy tylko dysponuje przesłankami wskazującymi, że podmiot ten przygotował lub zamierza przygotować do uprawy materiał ze zbioru uzyskany z uprawy materiału rozmnożeniowego tej odmiany.

48. Zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego podmiot świadczący usługi przygotowawcze jest bowiem zobowiązany do złożenia posiadaczowi odmiany oświadczenia dotyczącego istotnych informacji, których treść została wskazana w tym przepisie. Takie oświadczenie jest konieczne, gdy posiadacz odmiany dysponuje jedynie przesłankami wskazującymi, że podmiot świadczący usługi przygotowawcze przygotował lub zamierza przygotować do uprawy materiał ze zbioru uzyskany przez rolników z uprawy materiału rozmnożeniowego odmiany należącej do danego posiadacza [19].

49. Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, nabycie materiału rozmnożeniowego chronionej odmiany roślin, która należy do posiadacza, musi być traktowane jako taka przesłanka [20]. Jestem także skłonny uznać, że informacje dostarczone przez rolników na podstawie art. 8 rozporządzenia wykonawczego mogą stanowić przesłanki, które powodują powstanie obowiązku przekazania informacji przez podmiot świadczący usługi przygotowawcze wobec posiadacza odmiany.

50. Podzielam zdanie Komisji, że do sądów państw członkowskich należy ustalenie w każdym konkretnym przypadku, czy takie przesłanki w rozumieniu przytoczonego powyżej orzecznictwa występują, czy też nie. Dokonując takiej oceny, muszą one uwzględniać wszystkie czynniki i okoliczności danego przypadku. W tym względzie przesłanki wymagane przez orzecznictwo mogą na przykład wynikać z uprawy umownej chronionej odmiany roślin mającej na celu produkcję nasion handlowych w ramach licencji udzielonej przez posiadacza tej odmiany.

17 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 62.

18 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 65.

19 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 61, 63. W odniesieniu do obowiązku dostarczenia informacji ciążącego na rolniku zob. także ww. wyrok w sprawie Schulin, pkt 63, 64.

20 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Schulin, pkt 65.

51. Wreszcie należy wskazać, że wymogi dotyczące przesłanek, które prowadzą do powstania prawa posiadacza do żądania informacji zarówno wobec rolnika, jak i podmiotu świadczącego usługi przygotowawcze, wydają mi się nieliczne. Wobec tego fakt, że prowadzona była uprawa lub że wykonana została usługa przygotowawcza, lub jest przynajmniej przewidziana, do celów takiej uprawy, może stanowić istotną przesłankę, ponieważ takie elementy powodują powstanie praw posiadacza na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

V – Wnioski

52. W świetle całości powyższych rozważań proponuję Trybunałowi, by na pytania prejudycjalne postawione przez Oberlandesgericht Düsseldorf odpowiedział w następujący sposób:

1) Podmiot świadczący usługi przygotowawcze musi spełnić obowiązek przekazania informacji zgodnie z art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia Rady (WE) nr 2100/94 z dnia 27 lipca 1994 r. w sprawie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin oraz art. 9 ust. 2 i 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1768/95 z dnia 24 lipca 1995 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze w zakresie odstępstwa rolnego przewidzianego w art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94, pod warunkiem że podmiot ten otrzyma od posiadacza odmiany żądanie dostarczenia informacji przed upływem roku gospodarczego, którego dotyczy żądanie, lub ostatniego roku gospodarczego, jeżeli żądanie dotyczy wielu lat. Niemniej w przypadku gdy chodzi o „pierwsze żądanie" w rozumieniu drugiej części zdania art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 1768/95, takie żądanie musi zostać przedstawione w trakcie bieżącego roku gospodarczego.

2) Nie jest konieczne, by żądanie dostarczenia informacji przedstawione zgodnie z drugą częścią zdania art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 1768/95 było poparte dowodami na istnienie przesłanek wymienionych w żądaniu dostarczenia informacji. Wystarczy zatem, by posiadacz odmiany twierdził w swoim żądaniu, że dysponuje przesłankami wskazującymi, że podmiot świadczący usługi przygotowawcze wykonał lub przewiduje wykonanie takiej usługi w odniesieniu do materiału ze zbioru, który dany rolnik uzyskał dzięki uprawie materiału rozmnożeniowego chronionej odmiany roślin i który zamierza wykorzystać do uprawy.

3) Do sądu krajowego należy dokonanie oceny okoliczności faktycznych zawisłego przed nim sporu z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnego przypadku w celu ustalenia, czy istnieją przesłanki wskazujące, że podmiot świadczący usługi przygotowawcze wykonał lub przewiduje wykonanie takich usług.